

NEBOJŠA GLOGOVAC

NEBOJŠA GLOGOVAC

Monografija

2018.

I izdanje

Autor

Tatjana Nježić

Izdavač

Udruženje dramskih umetnika Srbije, reprezentativno udruženje u kulturi

Suizdavači

Vulkan izdavaštvo i Biblioteka grada Beograda

Odgovorni urednik

Vojislav Brajović, predsednik

Izbor fotografija

Maja Medić

Autor fotografije na naslovnoj strani

Borko Vukosav

Sekretar redakcije

Branislava Đ. Atanacković

Urednik izdanja

Marija Radić

Lektura / Korektura

Igor Stanojević / Vulkan izdavaštvo

Dizajn i prelom

Milica Radojević

Tehnički urednik

Mileta Miletić

Štampa

Vulkan štamparija

Vojvode Stepe 643a, Beograd

ISBN 978-86-85421-15-0

Tiraž: 1.500 primeraka

Izdavanje ove publikacije podržali su:

Ministarstvo kulture i informisanja
Republike Srbije

Beograd
www.beograd.rs

Sekretarijat za kulturu
Grada Beograda

Ova knjiga
posvećena je
Nebojši Glogovcu,
laureatu nagrade
Dobričin prsten

TATJANA NJEŽIĆ

NEBOJŠA GLOGOVAC

УДРУЖЕЊЕ
ДРАМСКИХ
УМЕТНИКА
СРБИЈЕ

Beograd, 2018.

O DOBRIČINOM PRSTENU

Udruženje glumaca Kraljevine Jugoslavije dodelilo je zlatan prsten Dobrici Milutinoviću (1880–1956), velikanu srpskog glumišta, povodom četrdesetogodišnjice njegovog umetničkog rada, 1937. Udruženje je smatralo da Dobricu Milutinovića treba izdvojiti iz plejade velikih glumaca i ovenčati nesvakidašnjom nagradom, koja će se pamtiti i simbolizovati njegovu umetničku ličnost. Odlučilo je da prsten bude prelazni, da se dodeljuje najboljem glumcu i da se na taj način sačuva trajni spomen na Dobricu. Donet je pravilnik po kojem je trebalo da Dobrica odredi dobitnika prstena, ili da to učini odabrana tročlana komisija. Prsten je izradio beogradski kraljevsko-dvorski juvelir Milivoje T. Stefanović. Izrađen je od osamnaestokaratnog zlata, težine 44 grama. Na prednjoj strani prstena ugraviran je reljef lika Dobrice Milutinovića, s bočnih strana su likovi njegovih proslavljenih uloga: Šajloka u Šekspirovom *Mletačkom trgovcu* i Orlića u Rostanovom *Orliću*, a s unutrašnje strane ugraviran je tekst: *Nasledni prsten Dobrice Milutinovića, 16. 10. 1937.* i dva žiga zlatare M. T. Stefanovića.

Trebalo je da se svečanost uručenja prstena održi u Narodnom pozorištu nakon predstave *Mletačkog trgovca* s Dobricom u ulozi Šajloka. Pozdravni govor održao je upravnik Narodnog pozorišta dr Brana Vojinović. Književnik Ivo Vojnović ukazao je na Milutinovićeve izuzetne kvalitete i sažeto ali upečatljivo zaključio da je „Dobrica ujedinio u sebi klasičnu grčku lepotu, italijanski temperament i francusku graciju“.

Dobrica je na proslavi primio i Orden Svetog Save i vence, a prsten je dobio kasnije, jer je izrada prstena kasnila.

Međutim, prsten je ubrzo nestao s Dobričine ruke, što je ovog velikana dovelo u očajanje. Nameravao je da založi svoj dragoceni portret, rad Uroša Predića, i izradi drugi prsten. Udruženje mu to nije dozvolilo i odmah poručilo izradu drugog prstena kod istog juvelira, po uzoru na prethodni, ali su se kalupi, poslani u Italiju na izradu, zagubili i uručenje je opet kasnilo, ovog puta godinu i po dana. Na prstenu više nije bilo Dobričinog lika u sredini, već zlatni lovorov venac na crnom oniksu, u čijem središtu je zlatnim slovima ispisano ime Dobrice Milutinovića.

Svečanost je održana 24. februara 1939. na Kolarčevom univerzitetu. Tom prilikom održani su govori. Glumac Peter S. Petrović je za Dobricu rekao da je „on bio i jeste naš ponos i naša perjanica, kao što je to bila Sara Bernar u

Francuskoj“ i da „današnja slava Dobrice Milutinovića ima nešto od sjaja žeženog zlata“, a izrazio je i želju da „prsten i ubuduće ponese najdostojanstveniji među nama, ne samo po prevashodstvu svoga talenta, već i po osobinama čoveka, kao što je to među nama Dobrica Milutinović“. Predsednik Udruženja Boža Nikolić uručio je prsten Dobrici i istakao da se prsten „daruje najboljem među najboljima“ i „izneta je sva naša ljubav i sve što mislimo o tebi, sa željom da ovaj prsten s tvojim likom postane od danas, pa zauvek, simbol naše bratske ljubavi – simbol najplemenitijeg umetničkog takmičenja i visoke drugarske svesti“.

Zlatni prsten Udruženja Dobrica je uvek nosio na ruci i čuvao ga, ne mogavši da se odluči kome od velikih glumaca da ga podari: Raši Plaoviću, Milivoju Živanoviću ili Ljubiši Jovanoviću. Posle Dobričine smrti 1956, vođena je anketa u štampi, koja je ostala bez rezultata. Milena Jovanović Nikolić, osnivač i upravnik Muzeja pozorišne umetnosti Srbije, prihvatila je prsten na čuvanje i izložila ga, i on se od tada nalazi u muzeju.

Godine 1980, na dan stogodišnjice rođenja Dobrice Milutinovića, nagradu *Prsten Dobrice Milutinovića*, koja se dodeljuje glumcu za životno delo, ustanovili su Muzej pozorišne umetnosti Srbije i Savez dramskih umetnika Srbije, kojima se pridružila i Zlatara Majdanpek, koja je, do 2014. godine, za svakog dobitnika nagrade izrađivala prsten po uzoru na Dobričin prsten iz 1939, ali izmenjen.

Sticajem neverovatnih okolnosti, originalni prsten Dobrice Milutinovića iz 1937. pronađen je u Zagrebu 1998. Zahvaljujući Ljubomiru Draškiću i Svetlani Bojković, prsten je vraćen u Beograd. Otkupila ga je kompanija *Cepter*. Oba prstena, i iz 1937. i iz 1939, čuvaju se sad u Muzeju pozorišne umetnosti Srbije u Beogradu.

Od 1994. godine Udruženje dramskih umetnika Srbije (tada Savez) samostalno dodeljuje nagradu *Dobričin prsten* i naručuje izradu replika zlatnog prstena iz 1937. godine. Od 2016. godine, izradu zlatne kopije prstena preuzima Zlatara *Jokić* iz Beograda.

Dodelom glumačke nagrade za životno delo *Dobričin prsten*, Udruženje dramskih umetnika Srbije čuva trajnu uspomenu na Dobricu Milutinovića.

Mr Ksenija Šukuljević Marković, muzejski savetnik

DOBITNICI *DOBRIČINOG PRSTENA* ZA ŽIVOTNO DELO

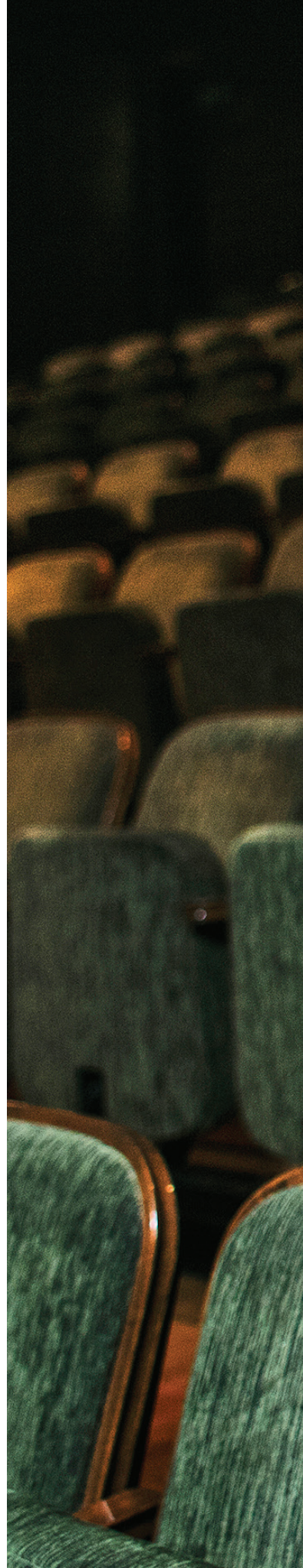
Ljuba Tadić (1980)	Mira Banjac (2000)
Mira Stupica (1981)	Vlastimir Đuza Stojiljković (2001)
Mija Aleksić (1982)	Stevo Žigon (2002)
Zoran Radmilović (1983)	Mihailo Miša Janketić (2003)
Nevenka Urbanova (1984)	Petar Banićević (2004)
Rahela Ferari (1986)	Svetlana Bojković (2005)
Branko Pleša (1988)	Bora Todorović (2006)
Danilo Stojković (1990)	Ksenija Jovanović (2007)
Marija Crnobori (1992)	Predrag Ejdus (2008)
Mata Milošević (1994)	Vojislav Brajović (2009)
Ljiljana Krstić (1995)	Jelisaveta Seka Sablić (2010)
Petar Kralj (1996)	Ružica Sokić (2011)
Olivera Marković (1997)	Predrag Miki Manojlović (2012)
Rade Marković (1998)	Jasna Đuričić (2014)
Stevan Šalajić (1999)	Milena Dravić (2016)
Nebojša Glogovac (2018)	

ODLUKA PREDSEDNIŠTVA

Predsedništvo Udruženja dramskih umetnika Srbije, reprezentativnog udruženja u kulturi, u sastavu: Tatjana Mandić Rigonat, potpredsednik, Jelena Kajgo, Vesna Stanković, Aneta Tomašević, Sunčica Milosavljević, Saša Torlaković, Goran Jevtić, Nebojša Ilić i Vojislav Brajović, predsednik, na sednici održanoj 14. 3. 2018. godine, jednoglasno je odlučilo da glumačku nagradu *Dobričin prsten* za životno delo u ovoj godini posthumno dodeli **NEBOJŠI GLOGOVCU**, prvaku Jugoslovenskog dramskog pozorišta i našeg glumišta.

*Jednom me je visokopreosvećeni mitropolit
Amfilohije Radović pitao čime se bavim.
Kada sam mu odgovorio da glumim, on je
prokomentarisao kako je to lepo i dobro, jer
je to uistinu traganje za idealnim ili božjim
likom. I ta misao je sasvim srasla uz mene.*

Foto: Maja Medić

SCENE I EKRANI

Foto: Zoran Jovanović
Maccak/RawCvetlopiš

LEP I ČESTIT – NEBOJŠA GLOGOVAC ILI O ISTINITOSTI

LEP I ČESTIT

- *A što ti mene voliš, Jelo?*

- *Zato što si lep i čestit.*

Taj filmski dijalog stoji ovde, na početku pokušaja pisanja o umetnosti Nebojše Glogovca, jednog od najvećih srpskih glumaca uopšte, ne zbog potpisnikovog sentimenta, niti pak sećanja na zajednički rad, nego zato što u odgovoru na pitanje, u rečenici što je Branka Katić izgovara kao Selenićeva junakinja, stoji jedan od ključnih razloga neizrecive tuge zbog Nebojšinog odlaska, a u isti mah, i jedan od ključnih postulata njegovog glumačkog bića.

Lepota duha i čestitost duše, naime, uvek su jasno i jarko vidljivi, na pozornici ili u krupnom planu na bioskopskom platnu. Nebojšin glumački habitus, instinkt, znanje, tehnika, a pre svega ogroman, neiscrpan dar, nahodili su se u toj čestitosti, suštinskoj lepoti duše otvorene za svet u kojem živi, spremne da se sa tim svetom nosi i vodi stalni dijalog. Za to je bila neophodna velika osetljivost, ona ranjivost koju je, katkad, potrebno sakriti pod gotovo mizantropsku masku. Takva senzibilnost je od one vrste koja nalaže izvesnu samozatajnost, neki oblik hotimičnog skrivanja celokupnog bogatstva jednog bića. Govorim, dakako, o glumačkom biću. A mislim na ljudsko. Jer, kod velikih, najvećih glumaca, kod istinskih umetnika, a ne činovnika glume, to je naprosto neodvojivo.

Unutarnje bogatstvo o kojem je ovde reč jeste stalni oblik razmene sa samim sobom, sa tamnom i svetlom stranom svoje prirode, sa svim nesavršenostima koje biće neizostavno nosi. Taj unutarnji dijalog – ne monolog! – potom se pretvara u ono što zovemo glumačkom unutarnjom radnjom, onim ispoljavanjem lika koje ne mora uvek da bude slikano pastoznim potezima i jarkim bojama. To su, u svojoj preobilnoj punoći, uvek mogli osetiti Nebojšini partneri, a potom, u zajedništvu saigre, i gledaoci.

Ako prethodne reči deluju odveć apstraktno, možda je dovoljno podsetiti se triju uloga, raspoređenih u tri tačke suviše kratkog, ali bogatog sadržajnog glumačkog puta Nebojše Glogovca. Selenićev Bogdan Bilogorac iz 1995. stoji na tom početku kao vrelo čiste emocionalnosti, jednostavnog izraza i epsko-lirske snage. Ona scena iz tog filma, koja je na snimanju izazvala sve one iste emocije kod prisutnih, prvih gledalaca, dakle, i to u svakom dublu, pa i u onim stopiranim ili tehnički neuspelim, a koje će izazvati docnije i u bioskopima, takozvana *scena pod mostom*, dolazi u prvi mah u sećanje. No, posle tog dramskog vrhunca, slede i tri Nebojšine poslednje kratke scene – zapravo jedna, razlomljena u tri eliptična odlomka – rastanka dvoje zaljubljenih. Onu drevnu melodramatsku formulu raspetosti između osećanja i dužnosti, u tri kratka vremenska intervala pakovanja za odlazak u rat, pravljenja omiljenih pofezni i molbe za poslednjim poljupcem, Nebojša uzdiže na nivo tragedije upravo emocionalnim gradiranjem, svešću o svojoj glumačkoj snazi, trima unutaršnjim radnjama koje svedoče o ljubavi, neminovnosti i bolu. Tri pogleda u pravcu partnerke, tri fine niti ispredene iz istog dubokog emocionalnog prediva, tri trenutka u kojima dečak postaje čovek – a sa stalnom prisutnom svešću o tome šta se u realnom vremenu nešto ranije, a u filmskom tek časak pre, dogodilo, koja je to vrsta pucanja one opne bića što ga štiti od spoljnog sveta. Treba li podsećati da je reč o prvoj velikoj ulozi na filmu?

Uloga Mladena u Golubovićevoj *Klopici* iz 2007. svedočanstvo je pune glumačke dospelosti. Preovlađujuće samoosećanje, iz kog igra svoj lik, Glogovac naizgled svodi na svega nekoliko sredstava, od kojih je način stiskanja usana tek diskretna naznaka one nutrine iz koje ucenjeni čovek u borbi za najbliže dela na stazi pretvaranja u ubicu. I kada pred kraj, u ispovednom monologu pred Natašom Ninković, zapravo ispriča priču koja je gledaocu već poznata, štaviše, upravo je viđena, Glogovac, opet pažljivo odabranim unutaršnjim radnjama, uzdiže dramski triler na nivo tragedije, dajući mu tačno onu – čini se i jedinu moguću – dozu plemenitog patosa lišenog sentimenta.

Gotovo na samom – rekoh li neshvatljivo preranom – kraju Nebojšinog filmskog glumačkog puta stoji Vjekoslav Kralj iz Grlićevog i Tomićevog *Ustava Republike Hrvatske* (2016). Zahtev da se u isti mah očuva jedinstvo – i jedinstvenost – lika rastočenog u najmanje tri svoja ispoljavanja, a da se igra iz tri registra, međusobno gotovo isključujuća (homoseksualac, šoven, uredni građanin), bilo je moguće ispuniti samo visokim majstorstvom, potpunim predavanjem, neposrednošću izmešanom sa dekadentnim sredstvima travestije (i glumačke i one doslovne). Snaga te uloge, a s njom i celog filma, koji se odvažio stupiti na sklisko tlo moguće čiste iskonstruisanosti, počiva upravo, i ponovo, u tom moćnom sadejstvu Nebojšinog etičkog bića i njegovih protivrečnosti, i glumačke moći, sada već iskustvom obilato ispunjene, da uvek bude do kraja i nepatvoreno, životno i čisto, prisutan u svakom

kadru. Imajući, zapravo, tri zadatka u jednom, Nebojša svakom obezbeđuje sopstvenu autonomiju izraza kroz kretnje, stav i držanje, istodobno ih stapajući u lik spram kojeg se gledalac kreće u ambivalentnim osećanjima, od gađenja do sažaljenja. I opet, na snazi je snaga unutarne radnje, jedinstvo lepote duha i čestitosti bića. Sve pre i posle toga je zanat. A ovde je reč o daru koji proističe iz samozapitanosti, iz dubokog osećanja nesavršenosti sveta, onog jedinog mesta s kojeg je moguće biti umetnik, a ne tek interpretator.

I to je – ako je – jedan mogući odgovor na pitanje o glumačkoj veličini Nebojše Glogovca. Ukoliko je to pitanje uopšte potrebno postavljati. Jer, ta veličina je, dakako, neupitna, a pokušavati pronaći otkud ona dolazi možda nije ni potrebno: sublimirajući u svoje glumačko biće – dakle, ljudsko – neće našeg neposrednog sveta, upijajući strašću, a bogateći svešću, uzdižući ih snagom umetničkog izraza na tragički nivo, u ogromnoj većini svojih i filmskih i pozorišnih uloga, Nebojša Glogovac napravio je glumački opus koji je ne samo najsajjniji odsev svog doba, nego i trajno kulturno dobro, civilizacijska činjenica, epohalni trenutak uhvaćen u ćilibar umetničke snage.

Zato što je lep i čestit.

*Ubistvo s
predumišljajem,
Cinema Design,
sa Brankom Katić*

GLOGOVAC ILI O ISTINITOSTI

Dvorište Kapetan Mišinog zdanja, tamo gde je jednom Stevo Žigon odgrmeo svog Robespjera pred pobunjenim studentima, tamo gde smo leta provodili gledajući kako Laza Ristovski i Neda Arnerić varaju muža i kuma u Rucanteovoj i Zečevoj *Mušici*. Veče, letnje, koje sluti na oluju. Nasred dvorišta, između nekih nemogućih, ambijentu neprimerenih kulisa, pod škr-tim svetlom priručnih reflektora – a tih godina, ranih devedesetih, sve beše i škrto i priručno, jer to beše vreme zlo i naopako – glumci igraju, tačnije – probaju, crnohumornu Ortonovu *Veliku pljačku*, drugačije znanu u srpskom glumištu i kao *Lova*. Svetlana Bojković, Ejodus i Cvejić, tamo napred Mijač koncentrisano čupka zuluf, ali kraj svih njih, iskusnih, blistaju dvojica u mraku, Sergej i Nebojša, klasa Vlade Jevtovića. Odlična klasa, videće se docnije: Nataša, tri Danijele, Vojin, Boris, Karolina će odustati posle kratkog bleska, nije lako biti ni glumac ni mlad, a ni čovek u ovoj dolini plača u tom dobu umiranja.

Ono što se već vidi jeste to da ova dvojica, svako na svoj način, blistaju u ovoj, po svemu, letnjoj predstavi. Jedan ekstrovertniji, malo luđi, drugi, Nebojša – jer, nažalost, o njemu je ovde reč, ne konačna, ne završna, nikako ne poslednja, ali tragično nepotrebna reč – naizgled smireniji, a uistinu zagledan u nutrinu krhkog glumačkog i još krhkijeg ljudskog sopstva.

Oluja prekida ovu generalnu probu pre završetka, kulise lete po dvorištu, glumci se sklanjaju, sećam se Nebojšinog cilindra sa nekakvom marom iznad oboda, i crnih okruglih naočara, sve to sad kisne, svi kisnemo, svi smo se brzo razbežali. Nikad nisam video kraj te predstave, koje se, da nije one dvojice klinaca, niko ne bi sećao, ne zato što je bila rđava, jer nije bila, nego zato što bi bila bez većeg smisla i značaja da nije bilo njih dvojice, da nije Nebojše Glogovca po prvi put na sceni.

Nisam video kraj predstave, ali sam video početak, i ne samo ja, svi smo videli taj veliki početak jedne, beše to sasvim razvidno, ogromne glumačke priče, jedne uzvišene ljudske situacije, objavu jednog nesvakidašnjeg, gotovo nepojamnog dara. Nije ovo nikakva naknadna pamet, videlo se i pričalo se o tome, još tada i od tada.

Sve je već bilo tu.

Onda je, s ratom i razaranjima, kao paradoksalni duh doba kojem nije bila suđena veličina, nego svakovrsna niskost, počeo sijati taj dar, posve nespojiv sa svojim vremenom, a opet, potpuno u njega uronjen. Veliki duh u malom vremenu, to hoću reći. I on, taj duh, i taj dar, poput upijajuće hartije, poput sundera, tog živog organizma kao prisilom prikovanog u predele dna, a koji podvodna morska strujanja prerađuje i pročišćava, već tada